بسم ا الر ن الرحيم

# Muhammed Ebu Zehrâ'nın İddialarına Cevaplar

**Dr. Sâlih b. Fevzân**

**2002**

# ÖNSÖZ

Bazı müslüman topraklarında cehaleti, taklîd ve taassubu körükleyerek, müslümanların zihnini karıştıran yıkıcı mezheplerin, yaygın faaliyetlerinin tehlikesini herkes bilmektedir. Zamanla yok edilerek sayılarının azlığına rağmen bu güruhun serbest bırakılması, islâmiyet ve müslümanların gidişatını etkilemelerine ve sapık cereyanlarını yaymalarına neden olacağından büyük bir tehlike arzetmektedir.

Bu zararlı oluşumlarla mücadele etmek, fikirlerinin sapıklığını ve inançlarının yanlışlığını, Allah ve Rasulü'nün yoluna olan zıtlığını ortaya koymak bütün müslümanlar üzerine düşen bir görevdir.

Ehl-i Sünnet vel-cemaat mezhebini ortaya koymak, dinin bütün meselelerine getirdiği izâhları anlatmak ve ehl-i sünnet akîdesinin hakk'a olan uygunluğunu ispat ederek, şeytanın süsleyip insanlara hoş gösterdiği zararlı inançların ve sapık mezheplerin fikirlerini ve doğrudan ayrılma nedenlerini ortaya koymada, bu metod en etkin vesilelerden biridir.

Yahûdî ve Münafıkların, İslâm'ı içten yıkmak ve tahrip amacıyla islama girdikleri ve sapık (bid'at) mezheplerin vucuda gelmesine gayret ettikleri günden beri, Allâh Azze ve Celle İslâm akîdesini savunacak, batıl mezheplerin inanç ve zararlarını ortaya koyacak, bunların İslâm akîdesine ve şeriatına nasıl ters düştüğünü izah edecek insanlar göndermiştir.

Bugün, başta İmam Muhammed b. Suûd İslâm üniversitesi olmak üzere çok sayıda İslâmî üniversite, selefi sâlihin'in mezhebi olan ehl-i sünnet mezhebini bilimsel düzeyde ortaya koyacak, bunun esaslarını öğrenmek isteyene öğretecek ve dünyanın dört bir tarafında bulunan müslümanların hem istifadesi, hem de sapık mezheplerden kendilerini korumaları için gerekli olan

bu bilgilerin değişik dillere tercüme edilmesini üstlenecek yeterli ilmi donanıma sahiptir.

Doktor Salih Fevzân, “Sırat-ı Müstakîm (Doğru yol)” adlı bu serinin ilk bölümünde bütün Peygamberlerin ortak davası olan tevhîd hakikatini ele almış ve bu konuda ortaya atılan şüpheleri izâle etmişti.

İkinci sayıda, ise, *La ilahe illallah’*ın anlamı, fert ve toplum düzeyindeki gereklerini ve etkilerini ele aldı.

Doktor Fevzân, İslâm ümmetinin hakk’a yönlendirilmesi ve irşâdı, akideyle ilgili olan tahrifât ve sapık mezheplerin, yaymaya ve halkın zihnine yerleştirmeye yeltendiği bid’at ve hurafeleri, izâle konusundaki çalışmalarına devam etmektedir.

Doktor Fevzân, bu çalışmasında önemli yeni bir konu gündeme getirektedir. O da bazı kinci çevrelerin, Şeyhu’l-islâm İbn Teymiyye ve Muhammed b. Abdulvehhâb hakkındaki iddialarına ve ortaya attıkları şüphelerle ilgili konulara daha ziyâde Muhammed Ebu Zehrâ’nın ‘ **Çağımızda Siyâsi ve İtikâdî İslâm Mezhepleri Târihi** ’ ve ‘ **Fıkıh Mezhepleri Târihi** ’ adlı kitaplarındaki iddialardan hareketle verdiği cevaplardır.

Doktor Fevzân, Ebu Zehrâ’nın bu çalışmalarındaki iddialarını nakle değil, daha ziyâde, islâh hareketinin yayılmasından, insanların karanlıklardan nur’a çıkartılmasından korkan ve inandıkları bid’at ve hurâfelerin yayılmasına zemin hazırlayan, böylelikle karanlıkta kalmasını arzulayan, İbn Teymiye ile İbn Abdulvehhâb’ın her zaman ve her yerde saptırıcı düşman ve muhalifleri tarafından ortaya atılan söz ve iftiralara istinat ettiğini ortaya koymaktadır.

Doktor Fevzân, Ebu Zehrâ gibi bir araştırmacıya yakışan metodun, bizzat İbn Teymiyye ve İbn Abdulvehhâb’ın kitaplarına müracaat ederek iddialarını teyid için sayfa numarası ve hatta satırı da belirterek ortaya

koymak olduğunu, bununla ancak inandırıcı olabileceğini söylemektedir. Kendisine ait fikirleri veya saptırıcı muhâliflerin iddialarını ortaya atmak ise, hiçbir şekilde ilmi araştırma tekniklerine uygun değildir**.**

Doktor Fevzân, bu iddia ve yalanlara cevap vermekle, İbn Teymiye ve İbn Abdulvehhâb'ın ortaya yeni bir mezhep çıkarmadığını, ancak islâm davetinin birer müceddidi olduklarını onların, itikâdta selef-i salihin'in ehl-i sünnet ve'l-cemaatın itikâdı ve furuâtta da Ahmed b. Hanbel'in mezhebi üzere bulunduklarını, hiçbir konuda bu iki mezhebin esasları dışına çıkmadıklarını ifade etmektedir.

Yine her iki imamın, kabirleri putlaştıranlar, mevlidci ve bid'at ehli olanlar ve kabirlerin üzerine kubbe yapmayı teşvik edenlerle ilgili fikirlerinin, ne kadar isâbetli olduğunu, Nûh aleyhisselam'dan Muhammed (s.a.s.)'e kadar bütün peygamberlerin, vasıtasız bir şekilde ibadetin sadece Allâh'a yapılması gerektiği hakîkatını tebliğ için gönderildiklerini ifâde etmiştir.

Allâh Azze ve Celle Doktor Fevzân'ın gayret ve çalışmalarını faydalı kılsın, Şeyh Muhammed Ebu Zehra'yı bağışlasın, bizi ve bütün müslümanlara hakkı bilip tabi olmayı, Allâh'ın kitâbı ve Rasûlü'nün sünnetine uymayı salâh ve hidâyet yolu olan doğru yolda yürümeyi nasip ve müyesser eylesin. Doğru yola ileten odur.

**İmam Muhammed b. Suûd Üniversitesi Müdürü**

**Abdullah b. Abdu'l-Muhsin et-Türkî**

# GİRİŞ

Bütün dinlerden üstün kılmak üzere, Peygamberlerini hidâyet ve hak din ile gönderen Allâh'a hamdu senâlar olsun. Şâhit olarak O yeter. Allâh'tan başka ilâh olmadığına ikrâr ve tevhîd yönüyle şahâdet ederim ki, O tektir, ortağı da yoktur. Ve yine şahâdet ederim ki Muhammed (s.a.s.) O'nun elçisidir. Allâh'ın salât ve selâmı onun ehli ve ashâbı üzerine olsun.

Meşrû sınırlar içirisinde âlimlerin hakları gözetilmeli ve onlara hürmet edilmelidir. Zira Allâh Azze ve Celle şöyle buyurmaktadır:

( يَرْفَعُ ا ُ الَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ وَالَّذِينَ أُوتُو الْعِلْمَ دَرَجاَتٍ )

**( Allah sizden inananları ve kendilerine ilim verilenleri derecelerle yükseltir ).**[1]

Yine aynı şekilde :

( قُلْ هَلْ يَسْتَوِي الذِينَ يَعْلَمُونَ والذِينَ لاَ يَعْلَمُونَ )

**( De ki: Hiç bilenlerle bilmeyenler bir olur mu? )**[2] Peygamber (s.a.v.) de şöyle buyurmuştur:

( وَإِنّ الْعُلَمَاءَ وَرَثَةُ الْأَنبِيَاءِ ـ وَ فَضْـلُ الْعَالِمِ عَلَى الْعَابِدِ كَفَضْـلِ الْقَمَرِ عَلَى سَـ ـائِرِ الْكَـوَاكِبِ )

**( Âlimler peygamberlerin vârisleridir. Âlim kişinin âbid'e olan üstünlüğü ay'ın diğer yıldızlara olan üstünlüğü gibidir ).**[3]

---

[1] Mücâdele, 11.
[2] Zümer,9.
[3] Ebu Davût, *İlim*, h. n°. 3641 ; İbn Mâce, *Sunna*, h. n°. 223.

Özellikle de Allâh'ın dinini tecdîd eden ulemâ, hikmetli ve etkili hitâbetleriyle Allâh'ın yoluna samimice çağıran, batılla mücadelesini güzel bir üslupla sürdüren bu davet ehl-i ulemâya hürmet etmek üzerimize vaciptir. Onların üzerimizdeki hakları: onlara uymak, saygılı davranış içersinde bulunmak, rahmetle anmak, onlar için duâ etmek ve yerine getirdikleri görev, beyân ettikleri hak şeyler ve reddettikleri batıl nedeniyle onlara karşı bu şekilde olmalıyız.

Ancak bunun yerine, yanlış inanç ve kin sebebiyle insanları davetten yüz çevirten veya alimlerin düşmanı olan kimselerin sözlerine kanılmasını öngören, ilim ve telifte acemî olan bazı parazit yazarların, alimleri beri oldukları ithamlarla kınadıklarını görmekteyiz.

Bunlardan biri, Muhammed Ebu Zehrâdır. İtikâdî *'İslâm Mezhepleri ve Fıkıh Mezhepleri Tarihi'* adlı eserlerinde, Şeyh'ul-İslâm İbn Teymiyye ve Muhammed b. Abdulvehhab ile ilgili asılsız iddialar gördüm. Ebu Zehrâ, ıslâh hareketinden ve insanların karanlıklardan nur'a çıkartılmasından korkan, ve böylelikle karanlıkta kalmalarını arzulayan ve hurâfelerinin yayılmasına zemin hazırlayan sürekli düşman kimselerin iddialarını bu iki davetçi ve islahlı imâma yöneltmektedir.

Muhammed Ebu Zehrâ gibi hakikatı araştıran birine bir, İbn Teymiye ve Muhammed b. Abdulvehhab hakkında bu iki imamın muhaliflerinin sözlerine değil, bizzat eserlerine müracaat edip iddialarını kitap adı ve sayfa numarası vererek delillerle temellendirmesi yakışırdı. Bu şekilde iddialarının doğruluğu konusunda tam bir kanaat hasıl olurdu. İçinde bulunduğumuz asır bilimsel araştırma tekniklerinin ortaya konduğu bir asırdır. Bilimsel araştırma tekniklerine bağlı kalmayan gelişi güzel bir şekilde ortaya söz atan kimsenin

iddiası artık kabul edilmemektedir. İnsanı sınırlaması gereken bir nokta da başkası hakkında ithâm ve asılsız sözler söyler ve yazarken ahiret'te Allâh'ın hesap sorması olmalıdır. Allâh Teâla şöyle buyurur:

( وَلاَ تَقْفُ مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ إِنَّ السَّمْعَ وَالْبَصَرَ وَالْفُؤَادَ كُلُّ أُولَئِكَ كَانَ عَنْهُ مَسْؤُولاً )

**( Hakkında bilgin bulunmayan şeyin ardına düşme. Çünkü kulak, göz ve kalp, bunların hepsi ondan sorumludur ).**[4]

Yine şöyle buyurur:

(يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنْ جَاءَكُمْ فَاسِقٌ بِنَبَإٍ فَتَبَيَّنُوا أَنْ تُصِيبُوا قَوْمًا بِجَهَالَةٍ فَتُصْبِحُوا عَلَى مَا فَعَلْتُمْ نَادِمِ )

**( Ey iman edenler! Eğer bir fasık size bir haber getirirse, onun doğruluğunu araştırın. Yoksa bilmeden bir topluluğa kötülük edersiniz de sonra yaptığınıza pişman olursunuz. )**[5]

Ancak Şeyh Ebu Zehrâ bütün bunları bilmemezlikten gelmiş ve her iki imam, Takiyyüddin İbn Teymiye ve Muhammed b. Abdülvehhâb hakkında, düşmanları olan hurafeci kimselerin zıddına söyledikleri şeylerden berî oldukları halde, batıl ithâm ve uygunsuz saldırılara dayanarak, bilimsel araştırma tekniklerine bağlı kalmadan,ve Allah'ın böyle bir işe kalkışana vadettiği azabından hiç korkmadan bunları nisbet etmiştir. İleri sürdüğü suçlamaları cevaplarıyla birlikte sizlere sunuyoruz. Allâh'tan bizlere hakkı hak olarak gösterip ittiba etmeyi ve bâtılı da bâtıl olarak gösterip sakınmayı nasip etmesini niyaz ediyoruz.

---

[4] İsrâ, 36.

**Ebu Zehrâ'nın İbn Teymiye ile İlgili İddiaları**

1- Sayfa 187' de *İbn Teymiye'nin selef mezhebine ilâvelerde bulunduğunu ve bunların yanlış düşüncelere götürdüğünü söylemektedir.*

İbn Teymiye'nin (kendi kafasından veya kendinden) uydurduğu fikirleri selef mezhebine ilâve ettiği iddiası bir iftiradan ibaret olup son derece tehlikeli bir iddiadır. Allâh İbn Teymiye'yi böyle bir tehlikeden korumuştur. O bir şey ilâve etmediği gibi nefsinden de hiç bir şey uydurmamıştır. Zira o, (bütün hayatı boyunca) insanları selef mezhebine dâvet etmiş, selef yolunu sadâkât ve ihlasla müdafaa etmiştir.

Kitap ve risâlelerinin, kendisinden önceki imamların kitaplarında zikrettiklerine uygunluğu bunun en büyük delilidir. O, kendisinden önceki imamların sözlerini nakletmiş ve bunları esas kaynaklarına ilâve etmeden ve eksiksiz olarak ircâ etmiştir. Ebu Zehrâ, bu konudaki iddialarını teyid eden bir tek örnek dahi vermemiştir.

2- Sayfa 193' te ise şöyle demektedir:

« Bunun üzerine *İbn Teymiye, selef mezhebinin, Kur'an ve sünnet'te varid olan fevkiyyet, tahtiyyet, arşa istiva, vech, yed, muhabbet, buğz gibi sıfatların harfiyyen zâhirî üzere, te'vil edilmeksizin sabit kılmak olduğunu söylemektedir. Peki bu tanımlama selef mezhebini gerçekten tanımlamakta mıdır?*

---

[5] Hucurât, 6.

*Buna şöyle cevap veririz : İbn Teymiye'den önce, Hicri dördüncü asırda selef mezhebini bu şekilde tanımlayan hanbelî ulemâsı olmuştur.* »

( Ebu Zehrâ iddialarını şöyle sürdürmektedir ) :

« *O dönem uleması onlarla tartışmış, dolayısıyla böyle bir itikâdın teşbih ve tecsim'e götüreceği sonucuna varılmıştır. Nasıl götürmesin ki, çünkü hissi olarak işâret etmek caizdir. Bundan dolayı hanbelî fıkıhçılardan Hatip İbnu'l- Cevzî onlara karşı çıkmış, bunun, selef ve Ahmed İbn Hanbel'in görüşü olamayacağını söylemiştir.* »

Ebu Zehrâ'nın sözleri bu şekilde son bulmaktadır. Bu sözler açıkça yanılgı ve yalan unsurlar içermektedir, bunun açıklaması ise şöyledir:

a- Ebu Zehrâ, İbn Teymiye ve Hanbelileri, Allâh'ın sıfatları konusunda selefin söylemediği ve itikât etmediği şeyleri, selef mezhebine nisbet etmekle ithâm etmektedir. Bu son derece batıl bir iddiadır. Zira İbn Teymiye ve Hanbelilerin söyledikleri, dört imamın ve diğer alimlerin söz ve kitaplarında da mevcuttur. İbn Teymiye bu görüşleri onlardan nakletmiş ve bunları kaynaklarıyla birlikte zikretmiştir. Bugün bu kaynakların geneli, insanların ellerinde mevcuttur. Bu konuya örnek olarak *Risale-i Hameviyye*'ye müracaat edilebilir.

b- Ebu Zehrâ, İbn Teymiye'nin selef düşüncesine, Allah'ın *tahtiyyet* ile vasıflandırılması fikrini nisbet ettiğini iddia ederek şöyle der:

« *İbn Teymiye, Kur'an'da vârid olan fevkiyyet ve tahtiyyet gibi şeylerin ispat edilmesinin, selef mezhebi olduğunu söylemektedir* ».

Bu ise, Kur'an'a ve İbn Teymiye'ye yalan isnâd etmektir. Zira Kur'an-ı Kerim'de Allâh'la ilgili olarak tahtiyyet kelimesi kullanılmamıştır. Allâh bundan yücedir, zira bu Allâh Teâla'nın şanına yakışmaz. İbn Teymiye'de ne böyle bir şey söylemiş ve ne de selef'e nisbet etmiştir. Bunlar tamamen Ebu Zehrâ'nın karıştırması ve bocalamasıdır.

c- Ebu Zehrâ bununla, Kur'an-ı Kerim-i tecsîm, teşbîh ve Allâh'a uygun olmayan unsurları içermekle, selefi de Kur'an ve sünnette Allâh'la ilgili olarak vârid olan fevkiyyet, istivâ ale'l arş, Allâh'ın eli, yüzü, Allâh'ın sevmesi, buğzetmesi gibi sıfatlara itikâd etmemekle ithâm etmiş olmaktadır. Zîra ona göre bu sıfatlara itikâd etmek olduğu gibi teşbîh ve tecsîm'e götürür. Bu iddia, Kur'an'ın batıl unsurlar içerdiği ve selef'in, akîde gibi önemli bir konuda Kur'an ve sünnete muhalefet ettiği sonucuna götürür ki bundan sonra ne kalır. O zaman selef hangi konularda Kur'an ve Sünnet'e muvâfakat etmiştir? Ebû Zehrâ herhangi bir delil zikretmemiş, bunun yerine İbnu'l-Cevzî'den bazı alıntıları nakletmiştir. İbnu'l-Cevzî'nin ifadeleri ise, iki yönden hüccet olamaz.

1- Zîra İbnu'l-Cevzî, itikâd ve sıfatlar konusunda selef akîdesine aykırı davranmakla tanınmış bir insandır. Bundan dolayı bir muârızın iddiasını hasmının aleyhine doğrudan delil almak doğru değildir.

2- Ayrıca, başta Ahmed İbn Hanbel olmak üzere selef imamlarının sözleri İbnu'l-Cevzî'nin iddialarını çürütmektedir. Bu ifâdeler, bugün insanların elinde bulunan, İbn Teymiye'nin de kendilerinden nakil'de bulunduğu kitaplarda mevcuttur.

d- Ebû Zehrâ şöyle demektedir:

« *Allâh'a hissî işâretler nisbet etmek câiz oluyorsa teşbîh ve tecsîme nasıl götürmez* ». Yâni, Kur'an ve sünnet'te vârid olan, Allâh'a ait sıfatları isbât etmek teşbîh ve tecsîm'e nasıl götürmez ? demektedir.

Hadis-i şerif'te yukarı cihete doğru Allâh'a parmakla işaret edildiği sabittir. Nitekim insanlar arasında Allâh'ı en iyi bilen Peygamber (s.a.s.) de vedâ haccındaki hutbesi esnasında bu şekilde işarette bulunmuştur. Bu da Ebû Zehrâ'nın iddiasına göre teşbîh ve tecsîm'e götürür. Halbuki bu bâtıl bir iddiadır. Bu da bâtıl bir vehim yüzünden sahih bir hadis ile çarpışmadır.

Dolayısıyla Allâh'a, yukarı cihete doğru işarette bulunmak ve O'nu Kitâb ve Sünnet'te vârid olan kemâl sıfatları ile nitelendirmek teşbîh'e götürmez. Çünkü hiçbir şey O'na benzemez. O'nun hiç kimse ile paylaşmadığı kendi zâtına hâs sıfatları vardır.

**Tecsîm** tabirine gelince bu, Allâh hakkında isbât ve nefyi vârid olmayan, selefin de hakkında hiç konuşmadığı sonradan ortaya çıkan bir tabirdir. Ancak Kur'an ve Sünnet'te var olan, Allâh'ın teşbîh ve temsîlden tenzîh edilmesidir. Selef'in de Allah'ı tenzih ettiği şeyler bunlardır.

3. Ebu Zehrâ **Tefvîz'i**[6], İbn Teymiye'ye nispet etmekte ve kitabının 195. sayfasında şöyle demektedir: « *İbn Teymiye'ye göre en sağlıklı yol, kendisinin iddia edip selef'e nisbet ettiği **tefvîz** yoludur. İbn Teymiye, lafızları harfiyyen zâhirî anlamlarıyla tanımlar, bu zâhirî anlamı kelimenin asıl manası olarak kullanır. Fakat şunu da belirtir:*

*« Bu lafizlar, (Allâh'ın sıfatları) sonradan (yaratılmış) olanlar gibi değildir » der. Bundan sonrasını Allâh'a **tefviz** eder ve yorum yapmaz. Bu konuda yorum (tevil) yapmanın da yoldan sapmak olduğunu söyler. İbn Teymiye bununla tefsir ve **tefviz'i** cem ettiğine inanmaktadır. Nasları zâhirî manasıyla tefsir etmekte, hâdis'lerden (yaratılmış olanlardan) Allâh'ı tenzîh etmektedir. Keyfiyet ve nitelikte de , **tefvîz** yoluna gitmektedir* ».

Görüldüğü gibi bu sözlerde bir çok karıştırmalar, tutarsızlıklar ve İbn Teymiye'ye iftiralar bulunmaktadır. Bu durumda iki ihtimal görünmektedir:

Birincisi, Ebû Zehrâ ya İbn Teymiye'nin bu ifadelerini anlamamış, ya da anlamış ama zihinleri bulandırmayı ve gerçekleri tahrîf etmeyi amaçlamıştır.

---

[6] İlâhî sıfatlarla ilgili lafızların keyfiyet anlamını, Allâh'ın ilmine havale etmektir.

Zîra İbn Teymiye, diğer kitaplarında selef mezhebinin, kendisinin ve hakkı arayan herkesin yol olarak benimsediği, inandığı bir mezheb olduğunu beyân etmiş ve naslar konusundaki telakkisini şöyle açıklamıştır:

« Sıfatlarla ilgili naslar zâhirlerine göre değerlendirilir ve lafızlarının delâlet ettiği manalara göre tevîlsiz ve tahrîfsiz tefsîr edilirler. Sıfatların keyfiyeti ise, Allâh'a havâle edilir. Zîra Allâh'tan başka kimse bunların anlamını bilemez. Bu, selef ulemasının kitaplarında bu şekilde kabul edilmiş olup, sıfatlarda mananın malum, keyfiyetin meçhul olduğu onlardan sahih senetlerle rivayet edilmiştir.

**Tefvîz**, keyfiyet için söz konusudur. Manalara gelince bunlar bilinir ve tefsir olunabilirler. Bunlarda **tefvîz** ve kapalılık yoktur. Nasların delalet ettiği manalar çerçevesinde Allâh'ın sıfatlarını ispat etmek, Allâh'ın mahlukatına benzemesini gerektirmez. Çünkü O'nun kendisine ait ve şânına lâyık sıfatları vardır. Mahlûkâtın da kendilerine göre sıfatları vardır. Zihinlerde Allâh'ın sıfatları ile mahlukatın sıfatları arasında var olan külli manadaki ortaklık, gerçek ve hârici keyfiyetteki ortaklığı gerektirmez. Zaten Allâh kendisi için bu sıfatların var olduğunu belirtmiş, fakat zâtından yaratılanlara benzerlik ve denkliği nefyetmiştir ».

( لَيْسَ كَمِثْلِهِ شَيْءٌ وَهُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ )

**( O'nun benzeri hiçbir şey yoktur. O işitendir, görendir ).**[7]

Burada, Allâh işitme ve görmeyi zâtı için ispat etmiş, her hangi bir şeyin de Onun benzeri olduğunu nefyetmiştir. Bu diğer sıfatlar içinde böyledir.

Bütün bunlar göstermektedir ki, Ebû Zehrâ ve benzerlerinin iddia ettiği gibi, sıfatların ispatı, teşbîhi gerektirmez. Garip olan şudur ki Ebû Zehrâ, İbn

Teymiye'nin Allâh'ın sıfatlarının O'na lâyık olarak ispatı konusundaki fikirlerini çürütmek için, ona muhalif olan Gazâlî, Mâturîdî ve İbn'ul Cevzî'nin görüşlerini delil getirmektedir. Onların mezhebini tercih ederek şöyle der:

« *Bundan dolayı biz, Mâturîdî, İbnu'l Cevzî ve Gazâlî'nin yolunu tercih etmekteyiz* ».

Böylece Ebu Zehrâ, selef mezhebini bırakarak bunların mezhebine yönelmektedir. Ama o, hakkı bâtıl ile, güzel olanı da çirkin olanıyla değiştirmiştir.

(بِئْسَ لِلظَّالِمِينَ بَدَلًا)

**« Zalimler için bu ne fena bir değiştirmedir »![8]**

4. Ebu Zehrâ, mecâzı sahâbe'ye nisbet etmekte ve şöyle demektedir:

« *Sahâbe, gerçek anlamıyla tefsir ettikleri gibi, gerçeğin kastedilmesi mümkün olmadığı zaman mecâz ile tefsîr ederlerdi* ».

Ebu Zehrâ sahâbe hakkında böyle konuşmuş, onlara Allâh'ın kelâmını tefsîr konusunda mecâza sapmayı nispet etmiş ve gerçek manayı terkettiklerini söylemiştir. Sanki o bununla, sahâbe'ye sıfatların nefyini ve bu konuda vârid olan nasların gerçek manaları dışında manalara hamledildiğini nispet etmek ister gibidir.

Delilsiz bir şekilde Allâh Resûlu'nun (s.a.s.) sahâbesine ancak bu kadar iftira edilir. Bu, sadece bâtıla destek olmak ve hevaya uymaktır ki, İbn Teymiye'yi, ithamdan beri olduğu bir konudan sahâbe'yi ithama geçmektir. Çünkü mecâz, hem dil ve hem de tefsîr konusunda delil olmayanlar - yâni arap olmayan unsurlar - acemler tarafından sonraları ortaya çıkarılmıştır.

---

[7] Şûra, 11.
[8] Kehf, 50.

5- Ebû Zehrâ kitabının 199. sayfasında İbn Teymiye’ye, Allâh’ın insana kötülük (şer) yapma imkanı vermediğini söylediğini nispet ederek sözüne şöyle devam ediyor:

« *İbn Teymiye bu konuda üç hususu gündeme getirmektedir ki üçüncüsü şudur; Allâh Teala, iyilik yapma imkanı tanır, ondan hoşnut olur ve onu sever. Kötülük yapma imkanı vermez ve onu sevmez. O, bu hususta Mutezile’den ayrılmaktadır* ».

Bu, İbn Teymiye’ye iftiradır. Çünkü o, hayrı ve şerri takdir edenin Allâh olduğuna inanan diğer imamlar gibi düşünmektedir. Allâh’ın istemediği hiçbir şey onun mülkünde cereyan etmez. Şer ise, kulun kötü temayülleri (tasarrufları) sebebiyle Allâh’ın kaderi ve kevnî iradesinin tecellisi ile vukû bulmaktadır.

( وَأَمَّا مَنْ بَخِلَ وَاسْتَغْنَى وَكَذَّبَ بِالْحُسْنَى فَسَنُيَسِّرُهُ لِلْعُسْرَى )

**« Kim cimrilik eder, kendini müstağni sayar, en güzeli de yalanlarsa, biz de onu en zora hazırlarız ».**[9]

Peygamber (s.a.s.) ise şöyle buyurmaktadır:

( اعْمَلُوا فَكُلٌّ مُيَسَّرٌ لِمَا خُلِقَ لَهُ )

**« Amel ediniz herkez yaratıldığı şey için, kendisine kolaylık gösterilmiştir ».**[10]

6- Sayfa 199-200’de İbn Teymiye’nin şöyle dediğini iddia etmektedir:

[9] Leyl- 8, 9.
[10] Sahîh Müslim, *kader*, 6.

« *İrâde ile emir arasında mulâzemet (bağlayıcılık) yoktur. Allâh taati ister ve onun yapılmasını emreder. İnsandan sadır olan mâsiyeti istemez, onu nehyeder. Allâh'ın mâsiyete irâdesinin taalluku ise, masiyetin sebepleri noktasındadır* ».

Ebû Zehrâ'nın İbn Teymiye'ye nispet ettiği « irâde ile emir arasında mulâzemet yoktur » ifadesi mücmel bir ifade olup, açıklanması gerekmektedir. Bu ifade şöyle olmalıdır:

« Şer'i emirlerle kevnî irâde arasında mulâzemet yoktur » Allâh bazen kevni olarak istemediğini şer'i olarak emredebilir. Kafirden iman etmesini istemesi bunun gibidir. Bazen de şer'an emretmediğini kevni olarak isteyebilir. İnkâr ve mâsiyet gibi.

İrâde, kevnî ve şer'î olarak iki kısma ayrılır. Emir de, kevnî ve şer'î olmak üzere ikiye ayrılır. Muhabbet ve kızma kevnî irâde ve kevnî emrin gereklerinden değildir. Fakat muhabbet ve rızâ şer'î irâde ve şer'î emrin gereklerindendir. Bu taksim Kitap ve Sünnet delilleri üzerine kurulmuş selefin metodu olup, İbn Teymiye'nin metoduyla uyuşan metottur. Zira Allâh Teâlâ mâsiyeti emretmez, onu istemez ve şer'an ondan razı olmaz. Ancak O, mâsiyeti isteyerek onu, kevnen ve kaderen emretmiştir. Zira Allâh'ın hakimiyetinde istemediği hiç birşey vukû bulmaz.

( وَإِذَا أَرَدْنَا أَنْ نُهْلِكَ قَرْيَةً أَمَرْنَا مُتْرَفِيهَا فَفَسَقُوا فِيهَا فَحَقَّ عَلَيْهَا الْقَوْلُ فَدَمَّرْنَاهَا تَدْمِيرًا )

**( Bir köyü helâk etmek istediğimizde, o köyün zenginlik sebebiyle şımarmış elebaşlarına - iyilikleri - emrederiz; buna rağmen onlar orada**

**kötülük işlerler. Böylece o köy, helâke müstehak olur; biz de orayı darmadağın ederiz ).**[11]

Yâni biz onlara kevnen ve kaderen emretmiş olduk.

( وَ مَنْ يُـرِدِ ا ُ فِتْـنَتَهُ فَلَنْ َـْلِكَ لَهُ مِنَ ا ِ شَـْيئًا )

**( Allâh bir kimseyi şaşkınlığa –fitneye- düşürmek isterse, sen Allâh'a karşı, onun lehine hiç birşey yapamazsın ).**[12]

(إِنْ كَـ َانَ ا ُ يُـ ِرِيدُ َأنْ يُغْـوِيَكُـمْ هُوَ رَبُّـكُمْ وَ إِلَيْـهِ

تُـ ـ ـْرجَـ ـعُونَ )

Yine: **( Eğer Allâh sizi azdırmak istiyorsa, (Çünkü) O, sizin Rabbinizdir. Ve nihayet O'na döndürüleceksiniz ).**[13]

7- S. 201'de kaderle ilgili sözlerini şöyle noktalamaktadır:

« *Bunlar, İbn. Teymiye'nin cebr, ihtiyâr ve efâl-i ilâhiye'nin illetine dair sözleridir. İbn Teymiye, sürekli olarak fikirlerini ashâb ve tabiin gibi selef-i sâlihin'e nispet etmektedir* ».

Ebû Zehrâ bu sözleriyle, İbn Teymiye'yi « *selef mezhebinde olmayan* » kendine ait fikirleri selef'e nispet etmekle itham etmektedir. Oysa gerçekler bu iddiayı tekzip etmektedir. İbn Teymiye, selef'in kitaplarında var olan ve onlardan sabit olan şeyleri onlara nispet etmiştir. İbn Teymiye, selef'e ait olmayan birşeyi onlara nispet etme konusunda Allâh'tan en çok korkan kimselerdendir. Ebû Zehrâ'ya gelince ya İbn Teymiye'nin kitaplarını okumamış ya da İbn Teymiye konusunda zihinleri bulandırmayı amaç edinmiştir.

---

[11] İsra, 16.
[12] Maide, 41.
[13] Hud, 34.

8- s. 202 ve 206. sayfalarda, İbn Teymiye’nin, ölülere tevessül ve istiğasede bulunmak, teberrük ve ihtiyaçlarının ölülerden istenmesi için kabir ziyaretlerinde bulunma ve bu amaçla sefere çıkmanın yasaklanmasına dair sözlerini naklettikten sonra şöyle demektedir:

« *İbn Teymiye bu sözleriyle cumhûr ulema’ya muhalefet etmiş, Peygamber (s.a.v.)’in kabrini ziyâret konusunda ise ulema’ya son derece ters düşmüştür. Biz sâlihlerin kabirlerinin ziyâreti ve onlara adak adama konusunda İbn Teymiye ile bir noktaya kadar hem fikiriz, ama Ravza-i Şerife’nin ziyareti konusunda ondan tamamen farklı düşünüyoruz. Zirâ İbn Teymiye, görüşünü Ravza-i Şerife’nin teberrük amacıyla ziyaretini yasaklaması putçuluğa şirke götüreceği endişesi üzerine binâ etmiştir. Bu ise, yersiz bir korkudur. Şayet bu, Muhammed (s.a.v.)’i takdis etmek ise, bu vahdaniyet peygamberini takdis etmektedir. Vahdaniyet peygamberinin takdisi ise, vahdaniyeti ihyâ etmektir. Bu da netice itibarıyla peygamberin gönderiliş amaçlarını takdis etmektir* » dedikten sonra şöyle devam etmektedir:

« *İbn Teymiye ve başkalarının naklettiği;*

( لاَتَشُدُّ الرِّحَالُ إِلاَّ إِلَى ثَلاَثَةِ مَسَاجِدَ , اَلْمَسْجِدُ الْحَرَامِ وَ مَسْجِدِي هَذَا , وَالْمَسْجِدُ الأَقْصى )

***( Sadece üç mescidi ziyâret amacıyla yola çıkılabilir. Onlar da, Mescid-i Harâm, Mescid-i Aksâ ve benim mescidimdir )***[14] *mealindeki hadis, Peygamber (s.a.v.)’in, yanına defnedildiği mescidin şerefini ifâde içindir. Peygamber (s.a.s.) eşleri içinde kendisine evi en yakın olan Aişe (r. anha)’nın evine defnedildi. Bu ev mescide bitişikti. Şayet Peygamber*

[14] Sahih Muslim, *Hac*, 511

*(s.a.v.)'in kabrini ziyâret yasaklanmak istenseydi, Peygamber (s.a.v.) Bakî mezarlığı gibi daha uzak bir yere defnedilirdi.* »

Daha sonra şöyle der: « *Bize göre Peygamber (s.a.v.)'in kabri ile teberrük müstahsendir. Yakın olma ile kastettiğimiz, ibâdet veya ona benzer şeyler değildir, aksine bu teberrük, hatırlama ve ibret içindir* ».

Ebû Zehrâ'nın sözlerinin amacı bundan ibârettir. Bütün bunlar, onun bu meseleleri nasıl birbirine karıştırdığını ve câhil olduğunu göstermektedir.

Biz de cevaben deriz ki ;

a. « *İbn Teymiye, ölülere tevessül ve istiğâsede bulunmak, kabirlerden medet dilemek (teberrük) gibi konularda müslümanların cumhûr'una muhâlefet etmiştir* ».

İbn Teymiyye bu sözleriyle müslümanların icmâına muvafakat etmiş, onlardan birine dahi muhâlefet etmemiştir. Müslümanlardan kastımız, sahâbe, tâbiîn ve faziletli devirlerde yaşayan ve güzellikle onlara tâbi olan ehl-i sünnet ve-l cemaattır. İbn Teymiyye'ye bu konuda ters düşenler daha sonraki dönemlerde gelen kabirci ve hurâfe ehlidir. Bunların muhalefeti hiç bir şey ifâde etmez. Ebû Zehra bu gibi insanların, müslümanların cumhûru olarak adlandırsa bile, cumhûr olamazlar. Nazarı itibâr alınan gerçeklerdir, isimlendirmeler değildir. Bunlar zâten islâm toplumu içerisinde istisna edilmesi gereken kimselerdir.

« *Kabir ziyâreti ve kabirlere adak adanması vs. gibi konularda bir noktaya kadar İbn Teymiye ile hem fikiriz.* »

Bu sözden anlaşılan onun kabir ziyaretleri ve kabirdekilere adak adanması ve ölülere istiğasede bulunmak hususunda İbn Teymiyye ile tam bir muvafakat içinde olmadığıdır. Ebu Zehrâ bu sözleriyle bu gibi konularda daha musâmahakar olduğunu ifade etmektedir. Halbuki bu, Allâh dışında birilerine ibadet etmek demektir ki, büyük şirk grubuna girer. Onun bu sözlerinde, şirk

konusunda ne kadar gevşek olduğu ve akîdeyle ilgili konulara önem vermediği açıktır.

c. « *Ravza-i Şerifenin ziyareti konusunda ise İbn Teymiyye'den tamamen farklı düşünüyoruz. Zira İbn Teymiyye, görüşünü Ravza-i şerifenin teberrük amacıyla ziyâretini yasaklaması putçuluğa götüreceği endişesi üzerine binâ etmiştir. Bu ise yersiz bir korkudur. Şayet bu, Muhammed (s.a.s.)'i takdis etmek ise, bu vahdaniyet peygamberini takdis etmektir. Vahdaniyet Peygamberinin takdis ise, vahdaniyeti ihyâ etmektir.*»

Bu söze iki şekilde cevap verilebilir:

**Birincisi;** İbn Teymiyye, Ravza-i Şerife'de namaz kılmak kastıyla ziyâreti yasaklamıyor. Böyle bir şeyi ona nispet etmek doğru değildir. İbn Teymiye, diğer İslâm alimleri gibi sahih sünnetin muktezâsı olarak bunu müstehab görmektedir.

**İkincisi;** Şer'i maksadla Ravza-i Şerifeyi ziyâret etmek orada namaz kılmak amacına mebni olmalıdır. Peygamber (s.a.s.) hadisi şerifte:

(مَا بَيْنَ بَيْتِي وَ مِنْبَرِي رَوْضَةٌ مِنْ رِيَاضِ الْجَنَّةِ)

**( Evimle minberimin arası cennet bahçelerinden bir bahçedir )**[15] buyurmuşlardır. Ravzanın ziyâretinden amaç oradan medet ummak ve Ebû Zehrâ'nın zannettiği gibi Peygamber (s.a.v.)'i takdis etmek olmamalıdır. Zira böyle bir niyetle gitmek bid'attir, şirktir.

3. Takdis, aşırılığa kaçması durumunda yasak hâle gelir. Muhammed (s.a.v.)'in Peygamberlik vasfına karşı sorumluluğumuz onu sevmek, emrettiklerini yapmak ve nehyettiklerinden sakınmamızdır. Peygamber (s.a.v.) kendisinin takdis edilmesini ve aşırı övülmesini yasaklamıştır. Birisi

---

[15] Sahih Müslim, Hac, 500.

kendisine **( Allah'ın ve senin dediğin olur )** diye hitap edince Peygamber (s.a.v.):

( أجعلتني لله نِدا ، قُل ما شاء الله وحدَه )

**( Sen beni Allah'a eş mi koşuyorsun? )** diye kızmış ve ona **( sadece Allah'ın dediği olur )**[16] diye söylemesini emretmiştir. Yoksa Ebu Zehrâ'nın dediği gibi mahlukattan birini –velev ki Peygamber olsun- takdis etmek Allâh'ı takdis etmek değildir. Aksine böyle bir şeyde aşırılığa gidilirse şirk olur.

d.

( لاَ تَشُد الرحالُ إلا إِلى ثَلاثَة مَساجِدَ ، ... )

« **Sadece üç mescid için ziyaret amacıyla yola çıkılabilir... )**[17] *mealindeki hadis, Peygamber (s.a.v.)in yanına gömüldüğü mescidin (değerini) önemini belirtmektedir. »*

Sözüne gelince, buna şöyle cevap verilebilir; Mescid-i Nebevi'nin şerefi ve önemi Peygamber (s.a.v.)'in kabri yanında olması sebebiyle değildir. Peygamber (s.a.v.) oraya defnedilmeden önce de o mescid fâziletli bir mescitti. Zira Mescid-i Nebevî takvâ üzere inşâ edilen ilk mescittir.

---

[16] Buhârî, Edebu'l Mufred, s. 265 ; İmâm Ahmed, Müsned, c. 1, s. 214.
[17] Sahîh Müslim, Hac, 511.

( صَلاةٌ فِي مَسْجِدِي هَذَا خَيْرٌ مِنْ أَلْفِ صَلاةٍ )

**( Bu mescidimdeki bir namaz (başka yerdeki) bin namazdan daha hayırlıdır )**[18] mealindeki hadiste de anlatılan budur. Peygamber (s.a.s.) **( bu mescidin fazileti ölümümden sonradır )** diye bir şey söylememiştir. Hadiste geçen üç mescidin Mescid-i Harâm, Mescid-i Aksâ ve Mescid-i Nebevî'nin diğerleri üzerine fazileti Peygamberlerin kabirlerini içermelerinden veya kabirlere yakın olmalarından değil, bizzat Peygamber mescidi olmaları sebebiyledir. Bu mescitler şirk ve hurafe üzere değil, tevhid ve taat üzere kurulmuşlardır.

h. « *Peygamber (s.a.s.) eşleri içinde mescide en yakın olan Aişe (r.a)'nin evine defnedildi ve bu ev mescide bitişikti. Şayet Peygamber (s.a.s.)'in kabrinin ziyâretinin yasaklanması murad edilseydi, Bakî mezarlığı gibi mescide uzak bir yere defnedilirdi* ».

Bu sözün sahibi, Peygamber (s.a.s.)'in Aişe (r.a)'nin evine defnedilmesi ile ilgili olarak sünnette vârid olan ve bundan maksadın ne olduğunu açıklayan hadisleri bilmiyor görünmektedir. Peygamber (s.a.s.) Aişe (r.a)'ye olan sevgi ve yakınlığından, hastalığında Aişe (r.a)'nin evinde ve bizzat onun tarafından kendisine bakılmasını eşlerinden istedi, onlar da buna izin verdiler. Peygamber (s.a.s.) vefat ettiğinde vefat ettiği yere defnedildi. Zirâ hadiste de geldiği gibi, Peygamberler vefât ettikleri yere defnedilirler. Peygamber (s.a.s.)'in açık bir yere defnedilmemesinin bir sebebi de kabrinin bayram ve ibâdet mahalli edinileceği endişesinden kaynaklanıyordu. Peygamber (s.a.s.) bu konuda müslümanları şöyle uyarmıştır :

---

[18] Sahîh Müslim, Hac, 505.

( لاَ تتخِذوُا قبْري عِيدًا )

**( Kabrimi bayram yerine çevirmeyiniz )**[19]**.**

Yine:

(اَللهم لاَ تجْعَلْ قبْرى وَثناً يعْبَدُ )

**( Ey Allâh'ım kabrimi ibâdet edilen bir put yapma)**[20] diye dua etmiştir.

Buhâri ve Müslim Aişe (r.a)'den şunu rivâyet etmişlerdir:

**( Peygamber (s.a.s.)'e ölüm sekerâtı geldiği zaman elindeki bir yün parçasıyla yüzünü örter bunaldığında bu bezi atardı. Peygamber (s.a.s.) bu durumdayken şöyle dedi ):**

(لَعْنَةُ الله عَلىَ اليَهُودِ وَ النصَارَى اتخَذُوا قُبُورَ أنبِيَائِهِمْ مَسَاجِدَ يحَذرُ مَا صَنَعُوا وَلَوْلا ذَلِكَ أبرِزُ قبْرُهُ غيْرَ أنهُ خَشِيَ أنْ يتخَذَ مَسْجِدًا )

**( Allah Yahudi ve Hristiyanlara lanet etsin. Çünkü onlar peygamberlerinin kabirlerini mescit edindiler. Peygamber (s.a.s.) ashabını Yahudi ve Hristiyanların yaptıklarını yapmamaları için uyarmıştır. Böyle bir korku olmasaydı kabrinin daha bâriz bir yere konmasını emrederdi.)** [21]

İşte Peygamber (s.a.s.)'in Aişe (r.a)'nin evine defnedilmesindeki hikmet budur. Bu da temelde tevhidi korumak ve Peygamber (s.a.s.)'in

[19] Muvattâ Mâlik, Kasras'salât, 85 ; Müsned Ahmed, c. 2, s. 246.
[20] A.g.e
[21] Sahîh Müslim, el-Mesâcid, 051

kabrinin mescid edinilmesinin önüne geçmek maksadına bağlıydı. Yoksa hurâfecilerin sandığı gibi Peygamber (s.a.s.)'in Aişe (r.a)'nin evine defnedilmesindeki amaç, kabrinin mescide yakın olması insanların kabrinden medet umması için değildir. Zaten Peygamber (s.a.s.) kabirlerin mescid edinilmesini, bereket ummayı ve kabirler üzerine mescid bina edilmesini yasaklamıştır, çünkü bu şirke götüren yollardandır. Peygamber (s.a.s.)'in vefat ettiği yere defnedilmesinin sebebi, bu uygulamalara ve fiillere fırsat vermemek içindi.

İkinci olarak, Peygamber (s.a.s.)'in kabrini ziyâret, sırf bu amaca yönelik olarak bir sefer düzenleyip yola çıkmamak kaydıyla, Peygamber (s.a.s.)'e salâtu selâm etmek ve onun için duâ etmek gibi amaçlara yönelik ise, diğer kabir ziyâretleri gibidir ve müstehaptır.

Üçüncü olarak, « Şayet Peygamber (s.a.s.)in kabrinin ziyaretinin yasaklanması murad edilseydi, Peygamber (s.a.s.) Bakî gibi mescidden uzak bir yere defnedilirdi. » Bu sözden anlaşılan Ebû Zehrâ, Peygamber (s.a.s.)'in Aişe (r.a)'nin evine defnedilmesinden maksadın, insanların ziyâret etmesi ve medet umması gibi amaçlar için olduğunu düşündüğüdür. Böyle bir telakkî yukarıda zikri geçen hadisin anlamına muhâliftir. Peygamber (s.a.s.)'in vefât ettiği eve defnedilmesinin sebebi kabrinin mescid edinilmesinin önüne geçilmesi amacına yöneliktir.

Sonra Bakî mezarlığına defnedilmiş olsaydı, kabrini ziyâret ve bereket umma için evine defnedilmesinden daha fazla imkân sağlamış olurdu, ki bu da Ebû Zehrâ'nın iddia ettiğinin tamamen aksinedir. Dolayısıyla söylediği şey meşruu olsaydı zikrettiği maksadları insanların gerçekleştirme imkanını elde etmek için Bakî mezarlığına defnedilirdi.

v. « *İbn Teymiye'nin meşhur imamlardan rivâyet ettiği ve onların bir sefer dönüşü veya bir sefere niyet ettikleri zaman Peygamber (s.a.s.)'in*

*kabrine uğrayıp O'na selâm ettiklerini ifâde rivayetlere rağmen, insanların bereketinden faydalanmak için Peygamber (s.a.s.)'in kabrini ziyâret etmelerine karşı çıkmasına teaccup ediyoruz* ».

Bu sözüne şöyle cevap verilir:

**Birincisi;** İbn Teymiye'nin zikrettiği şeylerde şaşılacak bir şey yoktur. Zira Ravza-i Şerifenin medet ummak ve bereketinden fayda ummak gibi amaçlarla ziyâret edilmesi bid'at olan bir şirktir. Peygamber (s.a.s.) de böyle bir şeyin yapılmasını emretmemiş, sadece salât getirme ve ibâdet kastıyla ziyâret etmek için meşruu kılmıştır.

**İkincisi;** « *Meşhur imamlar bir yere sefere niyet edince veya seferden dönünce Peygambere selâm ederlerdi* » şeklindeki iddianın aslı olmadığı gibi delili de yoktur. İbn Teymiye, meşhûr imamların sefere giderken veya seferden dönerken Peygamber (s.a.s.)'e selâm verdikleri şeklinde bir şey rivâyet etmiş değildir. Aksine İbn Teymiye, sahâbenin Mescid-i Nebevi'ye her girişlerinde Peygamber (s.a.s.)'in kabrini ziyâret etmediklerini rivâyet etmiştir. Zira Peygamber (s.a.s.) onları bundan menetmiş ve:

( لاَ تَتخِذُوا قَبْرِي عِيْداً )

**« Kabrimi bayram yeri edinmeyin »**[22] yâni; kabrimi sürekli (düzenli olarak) ziyâret etmeyin ve etrafında toplanmayın buyurmuştur.

Sahâbe herhangi bir yolculuktan döndüğü zaman Peygamber (s.a.s.)'e selâm veriyordu. İbn Ömer'in de uygulaması böyleydi. O, bir seferden dönünce sadece –Esselâmu aleyke yâ Rasûlallâh, Esselâmu aleyke yâ Ebû Bekr, Esselâmu aleyke yâ Ebî - der ve yoluna devam ederdi. Sonra ravza'da Peygambere selâm vermenin (salât getirmenin) nedeni ravza'nın mescitte

[22] Muvatta Mâlik, *Kasr as-Salât*, 88 ; Müsned Ahmed, c.2, s. 246

olmasıdır. Aslında Peygamber (s.a.s.)’in kabri sahâbe döneminde mescidin dışındaydı.

z. « *Bize göre, Peygamber (s.a.s.)’in kabri ile teberrük müstahsendir, bu kasdettiğimiz teberrük, ibâdet veya ona mumâsil bir şey değildir. Bu teberrük sadece onu hatırlamak ve itibarını anmaktır* ».

Bu sözün cevabı şöyledir: Bu doğru bir telakki değildir. Peygamber (s.a.s.)’in veya bir başkasının kabri ile tevessül veya bir yerle, taşla veya ağaçla tevessül ancak kabirlere ibâdeti âdet edinmiş olan cahillerin hoşgördüğü çirkin bir iş olup Allâh’tan başka birilerine bağlanmayı ve onlardan teberrük ve medet ummayı tazammun ettiği için şirk olur. Yeni müslüman olmuş bazı sahâbîler, müşriklerin teberrük için bir ağacı ziyâret ettiklerini görünce, Peygamber (s.a.s.)’e müracaat edip kendilerinin teberrük edeceği böyle bir ağaç ihdâs etmesini istemişlerdi. Peygamber (s.a.s.) buna şiddetle karşı çıkmış ve şöyle demişti:

( قُلْتُمْ وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ كَمَا قَالَتْ بَنُو إِسْرَائِيلَ لِمُوسَى اجْعَلْ لَنَا إِلَهًا كَمَا لَهُمْ آلِهَةٌ، قَالَ إِنَّكُمْ قَوْمٌ تَجْهَلُونَ )

**( Nefsimi elinde tutan Allâh’a yemin ederim ki, sizin bu sözünüz İsrâil oğullarının Musâ aleyhisselâm’a dediği « Ey Musâ ! Onların ilâhları olduğu gibi ( sen de ) bizim için bir ilâh yap! » dediler. Musâ Aleyhisselâm: « Gerçekten siz câhil bir toplumsunuz »[23], şeklindeki söze benzemektedir.)**

[23] A’raf 7/138.

Bu hadis, bir ağaçla, taşla, kabirle veya bir yerle teberrükün Allâh'a şirk koşmak olduğunu ve teberrük vesilesi olan şeyin de ilâh makamına yükseltildiğini göstermektedir.

Şu sözüne gelince; « *Bizim kastettiğimiz teberrük ibâdet veya ona yakın bir şey değildir. Bu teberrük sadece onu hatırlatmak ve itibarını anmaktır.* »

Bu ifadelerden, Ebû Zehrâ'nın ibâdetin, tezekkür, teberruk ve ibret almayı birbirinden tefrik edemediği anlaşılmaktadır. Veya bunu biliyor ama insanların zihinlerini karıştırmak için böyle yapıyor. İbâdet Allâh'ın sevdiği, râzı ve hoşnut olduğu bütün fiil ve sözleri içine alan geniş bir kavramdır. Rağbet, korku, ümit etmek, bu fiillerdendir. Bunlardan biri olan teberrük ise, bereket talep etme anlamı olup ve ancak Allâh'ın isimleri ile mümkün olur. Allâh'tan başkasına teberrük için yönelmek şirktir. Ancak Peygamber (s.a.s.)'in saçı ve abdest alırken kullandığı su ile teberrük bundan müstesnadır. Bu sadece Peygamber (s.a.s.)'e hâs bir durumdur, zirâ Allâh onu mübarek kılmıştır. Bu da Peygamber (s.a.s.)'in hayatta olduğu döneme mahsûstur. Sahâbe-i Kirâm Peygamber (s.a.s.)'in minberi, kabri veya hücresi ile teberrükte bulunmamıştır. Sahâbenin yaşadığı asır, zamanların en hayırlısı olup ve kendileri helal ve haram konusunda ümmetin en bilgili topluluğu idi. Böyle bir teberrük câiz olsaydı onlar bunu yaparlardı.

## II. Ebû Zehrâ'nın Muhammed İbn Abdulvehhâb İle İlgili İddiaları:

1- Ebû Zehrâ, *Muhammed b. Abdulvehhâb'ın başlatmış olduğu davetin yeni bir mezhep olduğunu söyleyerek bu hareketi Vehhâbilik olarak adlandırmış ve bu hareketi Bahâilik ve Kadıyânilik gibi bâtıl (dalâlet ehli) mezheplerden saymıştır.*

Gerçek şu ki, Muhammed b. Abdulvehhâb'ın başlatmış olduğu davet yeni bir mezhep kurma girişimi değildir. O, itikatta selef mezhebine, ehl-i sünnet ve'l cemaat yoluna, furuatta ise Ahmed b. Hanbel'in mezhebine bağlıdır. Herhangi bir konuda dahi bunların dışına çıkmış değildir. Durum böyleyken, Ebû Zehrâ nasıl oluyor da İbn Abdulvehhâb'ı yeni bir mezhebin kurucusu olarak takdim ediyor ve başlatmış olduğu hareketi de bâtıl ve sapık mezhepler grubuna dâhil ediyor? Ebû Zehrâ, Vehhâbileri başkalarını tekfir etme konusunda eleştirirken, nasıl oluyor da başkalarına uygun görmediği şeyi kendisine caiz görüyor?

2- Ebû Zehrâ, Muhammed b. Abdulvehhâb ile ilgili olarak sözlerine şöyle devam etmektedir:

« *Vehhâbiliğin kurucusu Muhammed b. Abdulvehhâb, sadece İbn Teymiye'nin kitaplarını okumuş ve çok beğenmiştir. Bu kitapları mütalaa sonunda kitaplarla ilgili çok geniş bir bilgi sahibi olmuş, daha sonra bu fikirleri nazariyeden pratiğe (Teoriden aksiyona) geçirmiştir.*»

Ebû Zehrâ, İbn Abdulvehhâb'ın ilmi seviyesini böylece İbn Teymiye'nin eserlerini mütalaa ile sınırlı tutmaktadır. Ebû Zehrâ, ya İbn Abdulvehhâb'ın hayatını okumamış ve onun ilmi tahsilini incelememiş ve yahut ta okumuş ama İbn Abdulvehhâb'ın ilmi değerini düşürmek ve onun hakkında bilgisi olmayan insanları yanıltmak gayesiyle bunu yapmıştır.

Ancak onun bu hareketi, gündüzün güneş örtülenmediği gibi gerçeği örtemez. Zîra (değişik yerlerde) İbn Abdulvehhâb ile ilgili çok sayıda eserler yazılmış, böylelikle bunlar yayılarak herkes onu tanımıştır. Kendisi hadis, tefsir ve usûl'de derinleşmiş, âkide konusunda ise, İbn Teymiyye ve İbn Kayyim'in kitaplarından daha fazla istifâde etmiştir.

Muhammed b. Abdulvehhhâb, Necd, Hicâz, Ahsâ ve Basra'da çeşitli ilmi otoritelerden ders almış, istifâde etmiş ve onlardan rivâyet ve ilimde icâzet almıştır. İbn Abdulvehhâb bu birikimi sonunda münâzara yapmış, ders okutmuş, fetvâ sahibi olmuş, hadis, fıkıh, âkide konularında eserler telîf etmiştir.

İbn Abdulvahhâb, kendisinden ders alan talebelerinin, dersini dinleyen insanların ve munâzarada bulunduğu kimselerin ve eserlerini okuyanların takdirine mazhar olmuştur. Eserleri, onun dini ilimlerdeki birikimini, derinliğini, anlayışını ve geniş ufkunu göstermektedir.

Ebû Zehrâ'nın iddia ettiği gibi – ki Ebû Zehrâ bunu ya bilmiyor ya da bilmezlikten geliyor- İbn Abdulvehhâb bu eserleri telîf ederken sadece İbn Teymiye'nin eserlerinden istifade etmiş değildir. Aksine o, meşhûr ulemânın ve imamların hadise , fıkha ve tefsire ait görüşlerini de nakletmiştir. Bu da onun ilimdeki birikimini, derin anlayışını ve keskin basîretini göstermektedir. Onun matbu olan eserleri bunun en büyük şahidi ve delilidir. İbn Abdulvehhâb, İbn Teymiye veya bir başkasının görüşlerini alırken kendince nakle ve delile en uygun olanını tercih etmekte, körü körüne almamaktaydı. Hatta bazı fıkhî meselelerde İbn Teymiye'ye muhâlefet ettiği de olmuştur.

Ebû Zehrâ sözlerine şöyle devam etmektedir;

« *Vehhâbilik akâid konusunda İbn Teymiyenin getirdiğine yeni bir şey ilâve etmiş değildir. Ama onlar bu konuda İbn Teymiye'den daha da aşırı giderek İbn Teymiye'nin üzerinde durmadığı ve kendi döneminde*

*güncelleşmeyen bir takım (ilmi) esaslar geliştirdiler. Bunların başlıcaları şunlardır:*

1- *İbâdet konusunda islamın Kur'an ve sünnette ortaya koyduğu ve İbn Teymiye'nin zikrettiği şekliyle yetinmediler. İbâdetlerin ve bütün uygulamaların İslâm çerçevesinde olması gerektiğini ve müslümanların da buna uymak zorunda olduğunu söylediler. Bundan dolayı sigara içmeyi haram saydılar ve bu konuda çok aşırı gittiler. Hatta onların avâmı bile sigara içeni müşrik gibi sayarlar. Bu telakkilerinden dolayı günah işleyeni tekfir eden hâricilere benzemektedirler.*

2- *Hareketin başlangıcında kahve ve buna benzer şeyleri de yasaklıyorlar'dı ama bu konudaki fikirleri yumuşadı.*

3- *Vehhâbilik sadece davetle sınırlı kalmamış, muhâlifleriyle bid'atlara karşı silahlı mücâdele yoluna çıkma gerekçesiyle gitmiştir. Zîra bid'at, emri bil maruf - nehyi anil münker (iyiliği emretme ve kötülükten menetme) prensibince mücadele edilmesi gereken bir münkerdir.*

4- *Ele geçirdikleri köy ve şehirlerde kabir ve türbeleri, tahrib ve yıkma yoluna gitmişlerdir.*

5- *Fotoğraf gibi putperestlikle ilgisi olmayan ve putperestliğe götürme ihtimali olmayan küçük (basit) meselelere takılmışlar ve buna şiddetle karşı çıkmışlardır. Alimlerin yazmış oldukları risâlelerde ve fetvâ kitaplarında bu konu ile ilgili bilgiler mevcuttur.*

6- *Bid'at kavramını garip bir tarzda ( surette) geniş tutmuşlar, ravzayı şerifeye perde asmayı bile bid'at görmüş, bundan dolayı perdeleri üzerindeki yenilemeye mani olmuşlardır.*

*Bundan daha da enteresan olanı, müslüman birinin Peygamber (s.a.s.)'le ilgili olarak "seyyiduna" demesini câiz olmayan bir bid'at sayanlar vardır ki bu konuda çok ileri gitmişlerdir. Bunların kitaplarından anlaşılan,*

*kendi görüşlerini hataya ihtimâli olmayan doğrular, kendileri dışındaki görüşleri ise, doğruya ihtimâli olmayan hatalardan oluştuğu tutumu içerisinde olmalarıdır. Onlar, başkalarının yaptığı kabir ziyâretleri ve kabirlerin çevresini tavaf etmek hareketlerini putperestliğe yakın görmektedirler.*»

Ebû Zehrâ'nın Vehhâbî olarak isimlendirdiği kişilerle ile ilgili iddiaları bu şekilde son bulmaktadır. Anlaşılan, yazarın kalbi büyük bir kin ve öfke ile dolmuş, bu sözleri ve iddiaları telaffuz ederek rahatlamaya çalışmaktadır. Ama iyi bilinmelidir ki, Allâh her söz söyleyen dil ve kalbi gözetlemektedir.

( مَا يَلْفِظُ مِنْ قَوْلٍ إِلا لَدَيْهِ رَقِيبٌ عَتِيدٌ )

**( İnsan hiçbir şey söylemez ki, yanında gözetleyen yazmaya hazır bir melek bulunmasın )**[24]

**Bu iddialara değişik yönlerden cevaplar verilebilir:**

1. « *Vehhâbîler akaid konusunda İbn Teymiyye'nin getirdiğine yeni bir şey ilâve etmiş değillerdir* » şeklindeki iddianın anlamı, ona göre İbn Teymiyye kendi uydurduğu birtakım şeyleri akîde olarak ortaya koymuştur manasındadır. Vehhâbîler de (akîde konusunda) onu şâri kabul etmişlerdir. Bu iftiraya cevap daha önce verilmiş olup, İbn Teymiyye'nin kendi (kafasından)

[24] Kaf, 50/18.

hiçbir şey uydurmadığı açıklanmıştır. Bilâkis İbn Teymiyye akîde konusunda sahâbe, tabiîn ve tebei tabiîn gibi selefi sâlihinin akîdesi üzerineydi. Kendisi akîde konusunda hiçbir şey uydurmuş değildir. Bu mesnetsiz iddiayı ortaya atanları, İbn Teymiyye'nin kendinden önceki imamlara muhâlefet ettiğini gösteren bir tek delil ( bir tek meseleyi- delil getirme) ortaya koymaya dâvet ediyoruz. Aslına bakılırsa İbn Teymiyye, insanların selef mezhebinden uzaklaşmaya başladığı bir dönemde bu mezhebi ihyâ etmiş, tecdîd etmiş ve yaymaya çalışmıştır.

Ayrıca şunu da söylemeliyiz ki, Muhammed b. Abdulvehhâb ve dâvetin diğer imamları sadece İbn Teymiyye'nin kitapları ile iktifâ etmemişlerdir. Bunun yanında selef yoluna uyan kaynaklardan da istifade etmişlerdir. Onların eserlerini inceleyen bunu bilir.

2. « *İbâdet konusunda İslâm'ın Kur'an ve sünnette ortaya koyduğu şekliyle yetinmedikleri* » iddiâsı ise Necd'deki dâvet ulemâsına, tevhîd dâvetçilerine Allâh ve Rasulünün getirmediği ibâdetler icâd etme şeklinde bir ithâm ve iftiradır. Yalnız Allâh, Ebû Zehrâ'nın bu iddiâlarının içyüzünü ortaya çıkarmıştır. Zîra sigara meselesi dışında bir tek örnek getirememiştir. Bu da onun cehâletini göstermektedir. Çünkü sigara meselesi ibâdetler bölümüne değil ( e'ime) yiyecekler, helâl ve haramlar grubuna girer. Kaldı ki sigarayı haram addeden sadece Necd ulemâsı değildir. Onların dışında da sigarayı zararından ve pisliğinden dolayı haram sayan alimler olmuştur. Bugün için insanları sigaranın zararları konusunda bilinçlendiren ve insanları sakındıran bir çok uluslar arası sağlık kuruluşu vardır.

« *Vehhâbilerin avam tabakası bile sigara içenleri müşrik gibi görürler* » şeklindeki iddiaya gelince, bu da ayrı bir iftirâdır. Avam tabakasından birilerinin sigara içenleri müşrik addetmesi, doğru olsa bile alimleri ayıplamak için bir hüccet sayılmaz. Ama çok şükür Necd'in avamı bile,

okudukları ve dinlemiş oldukları tevhid ve akide dersleri neticesinde, şirk ve haram olanı bilme hususunda sapık ulemadan daha bilinçli ve ehil bir duruma gelmişlerdir.

3. « *Vehhâbiler, davetin başlangıcında kahve ve buna benzer şeyleri de yasaklıyorlardı* » iddiası açıkça yalan ve iftiradır. Nitekim Ebû Zehrâ bu iddiasını teyid edecek herhangi bir delil de getirememiştir. Necd coğrafyasında hem ulemâ sınıfı hem de avam tabakası asırlar boyunca kahve içegelmişlerdir. Onların kitaplarında ve fetvalarında Ebû Zehrâ'nın iddialarını teyid eden hiç bir şey yoktur. Aksine bu iddiayı tekzip eden deliller vardır. Şeyh Abdullatif b. Abdurrahman, kahveyi yasak addedenlere karşı çıkmış ve bu konuda meşhûr bir risâlesi vardır ve matbûdur.

**4.** « *Vehhâbiler sadece davetle sınırlı kalmamış 'bid'atlere karşı çıkma gerekçesiyle' muhalifleri ile silahlı mücadele yoluna gitmişdir* » şeklindeki iddiaya gelince buna iki şekilde cevap veririz:

**Birincisi;** « *Vehhâbilik sadece davetle sınırlı kalmamış* » iddiası Ebû Zehrâ'nın cehâletini göstermektedir. Zira mücerred dâvet yeterli değildir, güç kullanarak İslâm düşmanları ile mücâdele etmek kaçınılmazdır. Çünkü Peygamber (s.a.s.) Allâh yolunda hem daveti ve hem de cihâdı getirmiştir.

**İkincisi;** « *Muhâlifleriyle silahlı mucadele yoluna gitmiştir* » iddiası da Vehhâbilere bir iftiradan ibarettir. Zîra onlar, mücâdele ettikleri kimselere sırf kendilerine muhâlefet ettikleri için savaş açmamışlardır. Onlar, ya kendilerine saldırıldığında kendilerini korumak için, ya da şirk ve şirk sebeplerini ortadan kaldırmak için savaş gerekli olduğunda savaşmışlardır. Onların savaşları bunun en büyük şahididir ve bu gerçek bir çok basılı kitapta da yer almaktadır.

5. « *Ele geçirdikleri köy ve şehirlerde kabir ve türbeleri tahrip ve yıkma yoluna gitmişlerdir* » iddiasına gelince; Ebû Zehrâ ve onun gibiler bunu

kusur olarak görseler bile, onların bu en büyük faziletlerinden ve hayırlı işlerindendir. Peygamber (s.a.s.), Ali'ye:

( لاَتَدَعْ قَبْراً مُشْرِفاً إِلا سَوَّيْتَهُ )

« **Tazim edilen bir kabir (türbe) gördüğün zaman onu yerle bir et »**[25] şeklinde emretmiştir. Dolayısıyla putçuluğun görüntülerini izâle edip, Allah Rasul'nun vasiyyetini yerine getirdiyseler, bunda ne gibi bir ayıp olabilir ki?

Ama cahil, ve dalâlet ehli insanlar bunu bilmezler, iyiyi kötü, kötüyü iyi, marûfu münker ve münkeri de marûf olarak zannetmektedirler. Kabirler üzerine (binâ) kubbe inşâ etmenin haram (yasak) olduğuna dâir çok sayıda delil vardır. Zîra bu şirke götüren vesilelerden birisidir. Ebû Zehrâ ve onun gibi düşünenler buna kızsa da, putperestlik kalıntısı ve şirk sebebi olan kabir ve türbelerin yıkılması gerekmektedir.

6. « *Fotoğraf gibi basit meselelere takılmışlardır* ». Bu iddiaya iki açıdan cevap verilebilir.

**Birincisi;** Canlı tasvir (Sûret Fotoğrafı) basit bir mesele olmayıp büyük günahlardandır. Konuyla ilgili hadisler, canlı varlıkların tasvirini şiddetle nehyetmekte ve ondan sakındırmaktadır. Yine hadislerde canlı varlıkları tasvir edicilere lânet edilmiş, fotoğraf (suret) tarzında veya farklı bir tarzda olan tasvir şeklinde ayırım yapılmadan tasvir edicilerin kıyâmet gününde en şiddetli azaba çarptırılacakları haber verilmiştir. Her kim bunların arasını (hüküm yönünden) ayırırsa delil getirmesi gerekir. Fotoğrafın zararlı sonuçları ve yasaklanma gerekçesi resim ve fotoğrafın her türlüsü (çeşidi) için geçerlidir.

**İkincisi;** « *Tasvir (fotoğrafçılık) putçuluğa götürmez* » iddiası da bâtıl bir iddiadır. Çünkü tasvir putperestliğe götüren en büyük ve en tehlikeli

---

[25] Sahîh-Müslim, el-Cenâiz,93.

vesilelerden biridir. Nitekim Nûh aleyhisselâm'ın kavmi de putçuluğa tasvir yoluyla girmiştir. Onlar, ölen sâlih insanların resimlerini (tasvirlerini) yapmışlar ve bu resimleri meclislerinin duvarlarına asmışlardır. Bir süre sonra da o suretlere ibâdet etmeye başlamışlardır.

( قَالُوا لاَ تَذَرُون آلِهَتَكُمْ وَلاَ تَذَرُون وَدّاً وَلاَ سُوَاعاً وَلاَ يَغُوثَ وَيَعُوقَ وَ نَسْراً ) **( Ve dediler ki; Sakın ilâhlarınızı bırakmayın; hele Ved'den, Suvâ'dan, Yegûs'tan, Yeûk ve Nesr'den asla vazgeçmeyin )**[26] âyetinin tefsiriyle ilgili olarak hem Buhari'de hem de diğer hadis kaynaklarında geçmektedir.

7. « *Bid'at kavramını garip bir tarzda geniş tutmuşlar, Ravza-i Şerifeye perde asmayı bile bid'at olarak görmüş, bundan dolayı ravzanın perdelerini yenilemeye mâni olmuşlardır* ». Ebû Zehrâ Ravza-i Şerife'nin ne olduğunu bilmiyor ve muhtemelen Hücre-i Nebevîye'yi Ravza sanıyor. Durum onun iddia ettiğinden farklıdır. Ravza, mescidin içindedir. Peygamber (s.a.s.)'in :

(مَا بَيْنَ بَيْتِي وَ مِنْبَرِي رَوْضَةٌ مِنْ رِيَاضِ الْجَنَّةِ )

**( Evimle minberimin arası cennet bahçelerinden bir bahçedir (Ravza'dır) )**[27] sözüne binâen Ravza, Peygamberin (s.a.s.) evi ile minberi arasındadır. Hücre-i Nebeviye ise Ravza'nın dışındadır. Mescidin genişletilmesinden önce durum böyleydi.

Ravza'ya perde veya örtü asmak mümkün olmadığı gibi insan bunu tasavvurda edemez. Belki kasdedilen Hücre-i Nebevîyedir. Anlaşılılan Ebû Zehrâ Kuburiyyun taifesinin ( kabirleri aşırı tazim edenlerin) kabirlerde

---

[26] Nûh ,23
[27] Sahîh-Müslim, Hac,500.

yaptığı gibi Hücre-i Nebevîye'ye perde asmak istiyor, bu ise câiz değildir. Çünkü Sahâbe, tabiîn ve tebei tabiîn gibi selef-i sâlihin zamanında, Hücre-i Nebevîye'de perde yoktu. Ayrıca böyle bir uygulamanın şirke götürme tehlikesi de vardır. Kaldı ki duvarlara perde asmak (umumiyetle) israftır ve bundan kaçınmak lazımdır[28].

Soğuktan veya sıcaktan korunmak için duvarlara resimsiz perdeler asmanın herhangi bir mahzuru yoktur. Zîra ihtiyacı için kullanmaktadır. Bu, kapıya asılan perde veya bedene giyilen elbise gibidir. Şayet bu bir ihtiyaçtan değilde keyfi olarak yapılıyorsa mekrûhtur, öyle bir mecliste yemeğe davet edilen kişi bu davete icabet etmek zorunda değildir.

Sâlim b. Abdullâh b. Ömer'den bununla ilgili bir rivâyet gelmiştir. Sâlim şöyle demektedir;

« **Ebû Eyyûb zamanında düğün yaptım. Babam insanları davet etti, davetliler içerisinde Ebû Eyyûb da vardı. Evimi (düğün için) yeşil bir örtü ile kaplamışlardı. Ebû Eyyûb koşarak geldi ve benim evimi bu durumda görünce şöyle dedi; "Ey Abdullâh! Siz duvarlara perde mi asıyorsunuz"? Babam utanarak; "Kadınlar bu konuda bize galebe çaldı" dedi. O da; "yenilmekten korkan kadınlar, size galebe çalma cesaretini göstermesinden korkum yok", dedikten sonra şöyle ilâve etti; "Ne evinize gireceğim ne de yemeğinizi yiyeceğim" dedi ve çıktı.»** Bunu Esrem rivâyet etmiştir.

Abdullâh b. Yezid el-Hutami'den rivayet edildiğine göre (kendisi) bir yere dâvet edilmiş ve o da icâbet etmişti. Dâvet edildiği evi aşırı süslü olarak görünce, dışarıda oturup ağlamaya başlamıştır. Ona niye ağladığı sorulduğunda, Resulullâh (s.a.s.)'den şu haberi nakletmiştir: Resulullâh (s.a.s.) birinin evindeki örtüyü yamarken gördüğünde:

---

[28] al-Mugni, 7/ 9.

( تَطالَعتْ عَلْيـكُمُ الدنْيا ـ أنتُمُ اليَومَ خَيْرٌ أمْ إذاً غَدَتْ عَلْيكُمْ قُصْعَةٌ وَ رَاحَتْ أُخْرَى ـ وَ يَغْدُو أَحَدُكُمْ ـ حُلَّةٍ وَ يَرُوحُ فِي أُخْرَي وَ تَسْتُرُونَ بُيُوتَكُمْ كَمَا تُسْتَرُ الْكَعْبَةُ )

**( Dünya sizin gözünüzde büyüdü, ancak sizler için bugünkü yaşantınız mı, yoksa yarın âhirette her isteğinizin karşılandığı rahat bir gelecek mi hayırlıdır? Muhakkak ki, siz âhirette rahat yaşamayı isterken, Kabe'ye örtü asar gibi duvarları nasıl örtüyle süslersiniz? )** Şu sizi, kâbenin duvarlarının örtülmesi misâli, evlerinize perde takarken görüyorum, nasıl ağlamayayım? [29] diye cevap vermiştir.

Hallâl, İbn Abbâs ve Ali b. Hüseyin'e dayandırdığı rivâyetinde şöyle der;

**( Peygamber (s.a.s.) duvarların örtülmesini (perde asılmasını yasakladı. )[30]**

Aişe (r.a)'den de şöyle bir rivâyet gelmiştir; **(Peygamber (s.a.s.) sahip olduğumuz şeylerle duvarlara örtü asmamızı bize emretmedi.)[31]**

8. « *Bunlardan daha ötesi, bazı Vehhâbiler Peygamber (s.a.s.) hakkında 'seyyiduna' denmesini bile bid'at olarak gördüklerini ve bu konuda aşırı gittiklerini görüyoruz.* »

Bu iddia doğru değildir. Da'vet ulemâsı Peygamber (s.a.s.) hakkında vârid olan güzel sıfatları O'nun hakkında kabul ederler. Peygamber (s.a.s.)'in Ademoğlunun efendisi (seyyidi), ve insanların en faziletlisi olduğuna inanırlar. Onlar ancak, Peygamber (s.a.s.)'in :

---

[29] İbn Ebî Âsım, Kitab'uz-Zühd, 1/197 ; el- Beyhakî, Sunen el-Kubrâ, 7/272

[30] Bkz; al-Al-Banî,silsila al-ahadis as sahîha, n° 2384.

[31] ?

( لاَ تَـطْرُو كَمَـا أَطْـرَتِ النَّـصَارَى عِيسَى ٱبْنَ مَـرْيَمَ )

**( Hristiyanların Meryem oğlu İsâ'yı yüceltikleri gibi beni takdis yüceltmeyin )**[32] hadisine binaen Peygamber (s.a.s.) hakkında aşırı gitmeyi ve bu konuda bid'atler ihdâs etmeye karşı çıkarlar. Peygamber (s.a.v.) hakkında delil olmayan yerlerde '*seyyiduna*' demek bu cümleden dir. Bid'at ehlinin cemaatle bir ağızdan; ezanda, kamette, teşehhütte veya ezandan önce ve namazlardan sonra yüksek sesle, 'Allâhumme salli ve sellim ala seyyidina rasulillah' demeleri de bu cümledendir. Herhalde Ebû Zehrâ'nın kastettiği de bu olsa gerek. Ebu Zehrâ çevresinde bu uygulamalara şahit olduğu için bunu meşru zannetmiştir. Oysa bu, Suûdi Arabistandaki ve başka yerlerdeki ehli tahkik ve sünnet ulemâsının da karşı çıktığı bir uygulamadır. Zirâ bu bid'attir ve bütün bid'atler dalâlettir. Peygamber (s.a.s.) hakkında aşırılıktır. Aşırılık ise, yasaktır. Peygamber (s.a.s.)'e '*seyyiduna*' demenin bid'at olmadığı yerleri, alimlerimiz buna karşı çıkmayarak kabul etmiştir. Binaenaleyh câiz olan yerlerde '*seyyiduna ve imâmuna*' demektedirler.

9. « *Dâvet sahâsında sert bir üslup kullandıkları için insanların çoğu onlardan nefret etmeye başlamışlardır.* »

Bu da asılsız iddialar grubundandır. Dâvet imamlarının kitapları ortadadır. Yoksa nefret olayı yoktur. Onlar sadece sert bir üslup kullanılması gereken yerlerde, meşrû zeminlerde böyle bir üslup kullanmışlardır. Onlar, davetlerini ilimle, hikmetle ve güzel öğütle yürütmektedirler. Kitapları da piyasada mevcuttur. Okuyanların ve onlara görüşenlerin takdirine mazhar olmaktadır. Ehli insâf ve aklı selim sahibi insanlar, onların geçmişi ve bugünü ile ilgili kitaplar yazmış, onların güzel icraatlarından, ahde vefalarından ve müslümanlarla olan güzel muamelelerinden bahsetmişlerdir. Bunun en büyük şahidi de her yıl hac ve umre için dünyanın dört bir yanından gelen hacıların

rahatı ve huzuru için sarfettikleri çabadır. Bundan dolayı haklarında konuşan kimseler onlar'dan övgü ile bahsetmekteler. Ayrıca bu ülkeye gelen işçilerde bu hizmetlere şahid olmaktalar.

« *İnsanların çoğu onlardan nefret eder hale gelmişlerdir.* »

Bu da gerçeklere ters düşen büyük bir yalandır. Muhammed b. Abdulvehhâb döneminden bu döneme kadar bu dâvetin müntesiplerinin yaptıkları şey; insanları İslâm'a ihlas'a ve tevhîd'e dâvet etmek, şirkten, bid'atlerden ve hurafelerden nehyetmektir. Bunun sonucunda bu dâvet İslâm dünyasının çeşitli yerlerinde geniş bir kabul görmüş ve yayılmıştır. Davetin bugün üzerinde bulunduğu durum da bunun en büyük delilidir. Suud hükümetinin ve âlimlerinin direktifleriyle açılan İslâmî üniversitelerden değişik İslâm ülkelerinden gelen çok sayıda öğrenci mezun olmaktadır. Bu da davetin ayrı bir boyutudur. Dünyanın değişik yerlerine davetçiler gönderilmesi, faydalı eserlerin dağıtımı, İslâmî müesseselere yardımda bulunulması yine bu davetin sonucu ve semeresidir. İslâm dünyasındaki ihtiyaç sahiplerine olan yardımlar, konferanslar ve sempozyumlar düzenlemek, cami inşası, müslümanların dinlerini daha iyi öğrenebilmeleri amacıyla İslâm merkezleri kurmak vs. gibi faaliyetler de bu dâvetin eserleridir. Bütün bu faaliyetler insanların sevgisini kazanmış ve takdir görmüş canlı icraatlardır. Bütün bunlar insanların bu dâvetten soğuduğu ve nefret ettiği iddiasını tekzip etmektedir.

10. « *Görülen o ki, Vehhâbi ulemâsı kendi görüşlerini hata kabul etmez doğrular olarak, kendi dışındakilerin görüşlerini ise, doğruya ihtimali olmayan yanlışlar olarak görmektedirler.* »

Bu iddia da bir önceki asılsız iddiaya benzemektedir. Ulemâmızın kitapları ve muhalifleri ile tartışmaları ortadadır. Bu kitaplarda Ebû Zehrâ'nın

---

[32] Sahîh Buhârî, el-Enbiyâ, 3445.

iddialarını teyid eden herhangi bir şey mevcut değildir. Aksine bu kitaplarda bâtılı delil ve hüccetle reddetmek ve bu iddia sahiplerini hikmet ve güzel öğütle hakikate çağırma üslubu hakimdir. Kendileri için ismet ve yanlışlardan uzak olma iddiasında bulunma ve başka kimselerde olan doğruları reddetme sözkonusu değildir. İmamları olan Muhammed b. Abdulvehhâb muhaliflerinden birine gönderdiği mektubunda şöyle demektedir:

« Bana bir hakikat ulaştığında onu kabul ederim. Allâh'ı, meleklerini ve bütün mahlukatını şahit kılarım ki, sizden bize doğru olan bir şey ulaştığında onu seve seve kabul ederim. Ve bu gerçeğe muhalif olan kendi imamlarımın sözlerinden de sarfı nazar ederim. Yalnız Allâh Resûlu (s.a.s.) bu konudan müstesnâdır. Çünkü o sadece hakkı söyler. »

Hepsi Allâh'a hamdolsun, Muhammed b. Abdulvehhâb'ın zikrettiği bu metodun üzerinedirler.

11. « *Vehhâbiler, mezar üzerine türbe inşâ etmek , kabirleri tavaf etmek ve buna taalluk eden konularda muhaliflerinin uygulamalarını putperestliğe yakın görürler.* »

Bu sözleri Ebû Zehrâ'nın putperestliğin ne olduğunu ve putperestliğin kabirleri tazîm ve üzerine kubbe inşâ etmek, kabirleri tavaf etmek ve kabir sakinlerinden ihtiyaçların giderilmesini talep etmek ve onlardan istiğasede bulunmak suretinde ortaya çıktığını bilmediğini göstermektedir. Bundan dolayı bu nevi fiillerin putperestlik olarak telakki edilmesini garipsemektedir. Anlaşılan o, Kur'an ve sünnetin ölülerden şefaatte bulunma , onların Allâh'a yaklaşmak için vesile edinilmesi ile ilgili naslarını, Peygamber (s.a.v.)'in kabirlere kubbe inşâ etmeyi ve kabirleri mescid edinmeyi yasaklayan ve böyle yapanları lanetleyen sözlerini okumamış. Şayet kabirlere kubbe inşâ etmek ve çevresini tavaf etmek putperestlik değilse, putperestlik nedir ? Ömer (r.a.)'nun :

(تُنْقَضُ عُرَى الْإِسْلَامِ عُرْوَةً عُرْوَةً إِذَا نَشَأَ فِي الْإِسْلَامِ مَنْ لَا يَعْرِفُ الْجَاهِلِيَّةَ)

( Cahiliyenin ne olduğunu bilmeyen kişiler dini alanda bir şey ortaya çıkardığında İslâm'ın bağları peyderpey yıkılır. )[33] sözleri bu durumu çok güzel açıklamaktadır.

Nûh (Aleyhisselâm) ümmetinin şirki, ölülere duâ etme şeklinde tezâhur etmedimi? Cahiliye döneminin putlarından olan Lât, hacılara yemek hazırlayan salih bir zat değilmiydi? Vefât ettiği zaman insanlar, kabrini ziyâret edip, çevresini tavaf etmeye başladılar.

Şayet bu sözler dini ilimlere âit bilgisi olmayan âmmi (ümmi) bir adama ait olsaydı durum önemsiz görülecekti. Zirâ âmmi bir insan câhildir, diğer insanlar üzerindeki etkisi son derece sınırlıdır.

Ama çok sayıda kitap telif etmiş ve ehli ilimden olduğunu iddia eden bir kişiden bu sözlerin sadır olması, bizleri son derece üzmektedir. Böyle bir kişinin kitapları hakkında hüsnü zan edilmesi ve şöhretinden dolayı insanlar üzerinde ve özellikle kültürü sınırlı olan kimselere etkisi büyük olur. Ama hakikat er veya geç Allah'ın izniyle gâlip gelecektir.

(فَأَمَّا الزَّبَدُ فَيَذْهَبُ جُفَاءً وَأَمَّا مَا يَنْفَعُ النَّاسَ فَيَمْكُثُ فِي الْأَرْضِ)

**( Köpük atılıp gider, insanlara fayda veren şeye gelince o yeryüzünde kalır )[34].**

---

[33]

[34] R'ad, 13/17.

İlim ortaya konulan teliflerle ölçülmez. İlim, hakkı bâtıldan ve hidâyeti dalâletten ayırdetmek ve bununla amel etmek ile ölçülür. Yoksa kendisini ehli ilimden addeden bir müslümanın, kabirlerin çevresini tavaf etmeyi putçuluktan saymamasını nasıl düşünebiliriz. Tavaf ibâdet değilmidir? İbâdetin Allâh'tan başkasına yapılması şirk ve putperestliktir. Şayet kabirleri tavaf eden kişi bu fiiliyle kabirdekilere yakın olmayı murad ediyorsa bu şüphesiz büyük şirk grubuna girer. Çünkü bu Allâh'ın hakkı olan bir ibâdet çeşidi ile Allâh'tan başkasına yakın olmaya çalışmaktır. Eğer, kabrin etrafını tavaf etmekten kasdı bu vasıtayla yanlız Allâh'a yaklaşmak ise, bu bir bid'at olup şirke götüren bir vesiledir. Allâh sadece kabeyi tavaf etmeyi meşrû kılmıştır. Kabe dışında yeryüzünde tavaf edilecek başka bir yer yoktur.

Muhammed b. Abdulvehhâb'ın dâveti ile ilgili olarak kendisine yazılı veya sözlü olarak bu tarz iddialar ulaşan veya Muhammed Ebu Zehra'gibilerin kitaplarından biraz okumuş kimseleri, bu sözlerin asılsızlığını görmeleri için ihtiyatlı olmaları, Muhammed b. Abdulvahhâb ve ondan sonra gelen ve dâvayı savunan kişilerin kitaplarını okumaya ve muracaatta bulunmaya dâvet ediyoruz. Böylelikle bu şâyiaların nasıl yalanlandığını görür. Allâh (c.c) bu konuda şöyle buyurmuştur:

( يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنْ جَاءَكُمْ فَاسِقٌ بِنَبَإٍ فَتَبَيَّنُوا أَنْ تُصِيبُوا
قَوْمًا بِجَهَالَةٍ فَتُصْبِحُوا عَلَى مَا فَعَلْتُمْ نَادِمِينَ )

**( Ey iman edenler! Bir fasık size bir haber getirirse, onun doğruluğunu araştırın. Yoksa bilmeden bir topluluğa kötülük edersiniz de sonra yaptığınıza pişman olursunuz. )**[35]

Muhammed b. Abdulvehhâb ve ondan sonraki dâvet alimlerin kitapları kolaylıkla bulunmakta ve çok çeşitli yerlerde neşredilmekte ve geniş çapta

[35] Hucurat, 49/6.

dağıtılmaktadır. Bu, ilmi araştırmalar, fetvâ ve irşâd kurumunca yürütülmektedir. Bu müessesenin büroları hem içerde hem de dışarıda olmak üzere, ve özellikle de her yıl hac mevsiminde tebliğ yapmaktadır. Belli bir mezhebin veya fırkanın görüşlerine değil, Allâh'ın Kitabı, Peygamberinin Sünneti ve Ehl-i Sünnetin mezhebiyle amel etmeye, bid'at ve hurafelerden uzaklaşmaya, Allah Rasûlu ve ashâbının, faziletli asırlarda yaşamış selefin yoluna tâbi olmaya çağırmaktadır.

Allâh'ın salât ve selâmı, Peygamber, ailesi ve ashâbı üzerine olsun.